

Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 11.09.1961, sp. zn. 12 Co 328/61, ECLI:CZ:KSOS:1961:12.CO.328.1961.1

Číslo: 29/1962

Právní věta: K pojmu pracovního úrazu podle § 16 odst. 2 písm. a) zák. č. 55/1956 Sb.

Soud: Krajský soud v Ostravě

Datum rozhodnutí: 11.09.1961

Spisová značka: 12 Co 328/61

Číslo rozhodnutí: 29

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Důchod, Náhrada škody v pracovním právu, Pracovní úraz

Předpisy: 55/1956 Sb. § 16

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 29/1962 sb. rozh.

K pojmu pracovního úrazu podle § 16 odst. 2 písm. a) zák. č. 55/1956 Sb.

(Rozhodnutí krajského soudu v Ostravě z 11. září 1961, 12 Co 328/61)

Rozhodnutím okresní posudkové komise sociálního zabezpečení byl navrhovatel uznán od 25. 9. 1960 invalidním ve smyslu § 1 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 250/56 Ú. l. Podle zápisu o jednání této komise je invalidita následkem úrazu, který navrhovatel utrpěl dne 24. 9. 1959 ve Starých Hamrech tím, že na něho motocyklem najel A. P. Odpůrce nepřiznal navrhovateli invalidní důchod s odůvodněním, že navrhovatel nesplňuje podmínku potřebné doby zaměstnání, poněvadž do úrazu (do vzniku invalidity) byl zaměstnán pouze 2 roky a 289 dní, a že na druhé straně úraz přivodivší invaliditu nebyl úrazem pracovním.

Okresní soud v Ostravě přiznal navrhovateli od 25. 9. 1960 invalidní důchod při pracovním úrazu podle § 16 zákona č. 55/1956 Sb., když dospěl ke zjištění, že šlo o úraz pracovní z toho důvodu, že úraz se přihodil v době, kdy žalobce se ubíral na železniční zastávku ve Starých Hamrech, aby vlakem nastoupil další cestu k nástupu noční směny v zaměstnání ve Frýdlantě n. O.

Odpůrce ve svém odvolání uplatňoval jednak, že soud prvního stupně spolehlivě nezjistil, že navrhovatel měl dne 24. 9. 1959 noční směnu a šel tedy na ni, jednak, že v každém případě by došlo k podstatnému přerušení cesty do práce, poněvadž navrhovatel po odchodu z domova si mezitím

vyřizoval osobní věci, a zdržel se i v hostinci, takže by šlo o podstatné přerušení cesty do práce.

Krajský soud v Ostravě rozhodl soudu prvního stupně potvrdil.

Odůvodnění:

Odpůrce má pravdu v tom, že otázka, zda navrhovatel měl tehdy noční směnu a zda šel na ni, byla posouzena na nedostatečném podkladě, poněvadž nabyly vyčerpány všechny prostředky k jejímu objasnění. Krajský soud provedl proto potřebná doplnění řízení, avšak dospěl na podkladě nich k těmž závěru, jako soud prvního stupně.

Podle vyžádané zprávy navrhovatelova zaměstnavatele, pracoval navrhovatel dne 24. 9. 1959 na ranní směně od 4,27 hod. do 13,50 hod.; nejbližší stanicí ČSD k místu výkonu prací je Nová Dědina vzdálená 1 km. V téže zprávě je uvedeno, že mistři slévárny nežádali navrhovatele, aby přišel na noční směnu. Poslední údaj podnik opravil zprávou pozdějšího data v tom smyslu, že mistr slévárny potvrdil písemně bezpečnostnímu techniku, že žádal navrhovatele, aby dne 24. 9. 1959 přišel na noční směnu. Krajský soud vyslechl tohoto mistra jako svědka a z jeho výpovědi zjistil:

Svědka v roce 1959 pracoval a dosud pracuje v témže podniku jako navrhovatel a byl v roce 1959 přímým představeným navrhovatele, který pracoval jako formíř, přičemž kromě toho konal občas pomocné práce, a sice prosívání písku jako přípravu pro práci formířů. Uvedená pomocná práce se koná zásadně za noční směny. Navrhovatel pracoval dne 24. 9. 1959 jako formíř na ranní směně a svědek s ním domluvil, že ještě téhož dne nastoupí na noční směnu k prosívání písku a tím, že z důvodu 2 směn v jednom dnu bude mít v sobotu náhradní volno. Směny byly tehdy rozvrženy od 4 - 12 hod. (ranní), od 12 - 20 (odpolední) a od 20 - 4 hod. (noční) a zaměstnancům bylo dovolováno, aby směny nastupovali o něco dříve nebo později s příslušným posunutím ukončení směny tak, jak, to vyhovovalo jejich dopravnímu spojení. Podle zvyklosti zmíněná dohoda byla učiněna ústně bez nějakých písemných záznamů. Bezpečnostní referent prováděl šetření za účelem zodpovězení soudního dotazu v době, kdy svědek nebyl přítomen. Po zjištění, že podle píchacích hodin navrhovatel odpracoval ranní směnu a po prohlášení přítomných mistrů, že oni nedali navrhovateli příkaz, aby přišel na noční směnu, podal bezpečnostní referent původní zprávu. Jeden z udávaných mistrů však v roce 1959 nebyl mistrem, druhý z nich nebyl nadřízeným navrhovatelem, takže svědek teprve dodatečně mohl bezpečnostního referenta informovat o skutečném stavu věcí.

Krajský soud nemá důvodu pochybovat o správnosti těchto údajů; z nich plyne jednoznačně, že navrhovatel k noční směně na den 24. 9. 1959 byl povolán.

K otázce, zda navrhovatel po opuštění hostince Beskyd ve Starých Hamrech se ubíral na železniční stanici za účelem odjezdu na noční směnu, je třeba uvést toto: Cesta, kterou se navrhovatel v okamžiku úrazu ubíral, je podle zprávy rady MNV v Bílé skutečně jednou ze 3 cest, které vedou z hostince Beskyd na železniční zastávku ve Starých Hamrech, i když je o několik minut delší než druhé dvě cesty, přičemž navrhovatel ostatně pro použití zvolené cesty uvedl dostatečné vysvětlení, které není ničím vyvráceno. Navrhovatel tvrdí, že z hostince se ubíral přímo na železniční stanici. Toto tvrzení není rovněž ničím vyvráceno. Naproti tomu je v souladu s okolností, že noční směnu měl nastoupit. Nepřímo je kromě toho potvrzeno výpovědí dvou osob, které s navrhovatelem seděly bezprostředně před úrazem v hostinci. Z trestního spisu lidového soudu ve Frenštátě p. R. se zjišťuje totiž, že v rámci vyšetření proti E. P. pro poranění navrhovatele byly Veřejnou bezpečností jako svědci vyslechnuty osoby, které uvedly, že navrhovatel odcházel z hostince s tím, že musí jít k vlaku, aby nastoupil směnu. Tyto údaje je třeba považovat za zcela věrohodné, poněvadž jde o shodné údaje nezúčastněných osob a dokonce v době blízké úrazu, kdy význam potvrzené okolnosti nemohl být ještě patrný a okolnost ta se musela svědkům jevit jako zcela vedlejší a nerozhodná. Je proto nutno dojít k závěru, že navrhovatel po opuštění hostince směřoval k železniční zastávce ve Starých

Hamrech za tím účelem, aby nastoupil cestu vlakem na noční směnu.

Krajský soud se též zabýval otázkou, kterým vlakem navrhovatel chtěl nebo mohl jet. Dne 11. 5. 1961 uvedl navrhovatel u soudu prvního stupně, že chtěl jít k vlaku, který odjíždí ze Starých Hamrů v 19,25 hod. Krajský soud zjistil jednak z jízdního řádu 1959/1960, jednak zprávou železniční stanice Frýdlant n. O., že v té době mezi 19 až 20 hod. žádný vlak ze stanice Staré Hamry ve směru Frýdlant. n. O. nejezdil. Je tedy údaj navrhovatele považovat za omyl vysvětlitelný jednak úrazem a jeho následky, jednak značným časovým odstupem. Pro navrhovatele přicházely v úvahu tehdy dva vlaky se zřetelem jednak k tomu, že úraz stal se před 19 hod., aniž lze dobu přesně zjistit na minutu, jednak k tomu, při kterém bylo možno nastoupit směnu i později, a to vlak, odjíždějící ze Starých Hamrů v 18,45 hod. (příjezd do Nové Dědiny 19,31 hod.) a odjíždějící 20,08 hod. (příjezd do Nové Dědiny 21,36 hod.). Již se zřetelem na všechny tyto možnosti nelze z otázky, kterým vlakem navrhovatel chtěl a mohl odjet, zda snad šel k tomu nebo onomu vlaku předčasně nebo opožděně, nic rozhodujícího pro posouzení věci vyvozovat.

Skutkový stav po doplnění provedeném krajským soudem jeví se v podstatě takto:

Dne 24. 9. 1959 vrátil se navrhovatel do svého bytu v Bílé v odpoledních hodinách z ranní směny. Zakrátko, ještě v odpoledních hodinách asi kolem 15,30 hod., z bytu odešel do Starých Hamrů v úmyslu vyřídit si tam některé svoje soukromé věci a pak nastoupit cestu vlakem ze zastávky Staré Hamry na noční směnu, kterou měl s mistrem vyjednánu. Do Starých Hamrů jel na jízdním kole a vyřídil tam nějakou soukromou věc na poště a pak u kováře. S tímto pak zašel do hostince Beskyd. Asi kolem 18,30 hod. přišli do hostince a přisedli si k témuž stolu osoby, které – jak shora uvedeno – byly vyslechnuty orgány VB. Navrhovatel požádal jednu z těchto osob, aby mu uschovala jízdní kolo s tím, že musí jít k vlaku k nastoupení práce a druhá z těchto osob mu vysvětlila cestu k vlaku s tím, že může jít buď přes lávku nebo kolem hostince (jak navrhovatel šel), poněvadž poznala, že navrhovatel cestu přes lávku na nádraží nezná. Na to se navrhovatel vzdálil. Navrhovatel zvolil cestu kolem hostince k železniční zastávce, a byl nedaleko hostince zachycen motocyklistou A. P.

Jde o otázku, zda úraz za těchto okolností je pracovním úrazem ve smyslu § 16 odst. 2 písm. a) zákona č. 55/1956 Sb., který stanoví, že pracovním úrazem je úraz, který zaměstnanec utrpěl při výkonu zaměstnání nebo v souvislosti s ním, počítaje v to cestu do práce a zpět, pokud ji zaměstnanec podstatně nepřerušil z příčin nesouvisících se zaměstnáním. Odpůrce má za to, že nejde o úraz pracovní, poněvadž prý úraz pracovní předpokládá, že cesta do práce v daném případě z hostince Beskyd, který se nadto nenalézá ani v obci bydliště; pokud by se cesta do práce chápala jako započatá odchodem z bytu, uplatňuje odpůrce, že došlo k podstatnému přerušení cesty do práce tím, že navrhovatel si ve Starých Hamrech vyřizoval soukromé věci, a pak jistý čas strávil ještě v hostinci.

S názorem odpůrce nelze souhlasit. Citované ustanovení § 16 odst. 2 písm. a) zákona č. 55/1956 Sb. nestanoví jako podmínku pracovního úrazu na cestě do práce, že by muselo jít o cestu zahájenou z bydliště anebo dokonce z bytu zaměstnance, nýbrž mluví o cestě do práce bez jakéhokoliv dalšího omezení s výjimkou podstatného přerušení cesty. Nelze tedy klást jako podmínku, že cesta do práce musela být zahájena z bytu (z bydliště), nýbrž cestou do práce je rozumět každou cestu konanou za účelem dosažení pracoviště jako bezprostředního cíle, a to od okamžiku, kdy vesta zaměstnance nabyla tohoto charakteru. Tento výklad odpovídá smyslu a účelu citovaného ustanovení; jeho účelem je poskytnout zaměstnanci krytí rizika úrazu, který by jej postihl v době, kdy se ubírá do práce. Odpovídá též zásadě přiměřenosti a potřebám praktického života, zatím co z výkladu opačného by mnohdy plynuly pouze nesrovnalosti těžko přijatelné a odůvodnitelné. Při takovém výkladu by z rámce pracovních úrazů vypadly i případy, kdy zaměstnanec utrpěl úraz na cestě do práce z letní chaty, kam jel na konci týdne navštívit rodinu, nebo dokonce případy, kdy zaměstnanec po opuštění bytu šel nejdříve si něco vyřídit do města (v obci), např. projednat něco na úřadě, projednat ve škole

otázky chování a prospěchu svého dítěte apod. V takových případech by podle stanoviska odpůrce nemohlo jít nikdy o pracovní úraz na cestě do práce, takže, aby předpoklady mohly být splněny, musel by se, a měl by se zaměstnanec po vyřízení věci i bez jakékoliv jiné potřeby, vrátit zase do svého bytu a odtud se teprve vydat na cestu do práce. Něco takového nemá žádný praktický a rozumný smysl. I toto musí vést k závěru, že v případě, že zaměstnanec si před nástupem práce šel něco vyřídit, možno mluvit o cestě do práce teprve od okamžiku, kdy po vyřízení svých záležitostí nastoupil cestu, jejímž bezprostředním cílem bylo dosažení pracoviště. Úsek cesty od opuštění bytu do vyřízení záležitostí není cestou do práce ani jejím podstatným přerušením, poněvadž v této fázi cesta do práce ještě ani nezačala. Ostatně i kdyby došlo k podstatnému přerušení cesty, neznamená to, že možnost úrazu jako pracovního úrazu na cestě do práce je za každých okolností vyloučena. Podmínka, že cesta nebyla podstatně přerušena, znamená, že povaha úrazu jako úrazu pracovního je vyloučena, pokud k úrazu došlo v době tohoto podstatného přerušení cesty do práce. Jestliže zaměstnanec po podstatném přerušení znovu nastoupí cestu do práce bez dalšího přerušení, a teprve nyní dojde k úrazu, není důvodu pro to, aby byl vylučován z nároků, které jsou spojeny s úrazem na cestě do práce, což zejména se jeví přiměřeným a odůvodněným v těch případech, kde by zaměstnanec přerušil podstatně cestu do práce z důvodů závažných anebo dokonce zcela nutných.

Tyto zásady aplikovány na daný případ se zřetelem na zjištěné jeho okolnosti musí vést k závěru, že navrhovatelův úraz z 24. 9. 1959 byl úrazem pracovním. Je nerozhodné, že navrhovatel ze svého bydliště šel si nejprve něco vyřizovat do jiné obce. Jeho cesta do práce započala teprve tehdy, když po vyřízení všech svých osobních věcí, nastoupil z hostince Beskyd cestu, jejíž přímým a bezprostředním cílem bylo dosažení pracoviště za účelem nastoupení jemu stanovené směny. Stal se tudíž invalidním v době trvání zaměstnání v důsledku pracovního úrazu, a tím splňuje předpoklady nároku na invalidní důchod podle § 16 zák. č. 55/1956 Sb., takže otázka potřebné doby zaměstnání je nerozhodná.

Srov. rozh. krajského soudu v Ostravě 10 Co 98/56, uveř. ve „Výběru“ č. 1 Ec 21/57 – 5, b. č. 17.